

Torah from Around the World

Muziek roept de geest van profetie wakker.

Rabbi Nachman van Bratislav

Vrijdag 26 april 2019 / 21 Niesan 5779, 7de dag Pesach, Sjemot/Exodus 14:5 - 15:21 en
Dewarim/Deuteronomium 4:32 - 39

Tanach blz. 136 - 141 en 360

Haftara: Jesjaja 11:1 - 10 en 12:1 - 6

Tanach blz. 819-821

Sjabbat 27 april 2019 / 22 Niesan 5779, 8ste dag Pesach, Dewarim/Deuteronomium 15:12 - 16:20

Tanach blz. 382 - 385

Haftara: Jechezkeel/Ezechiël 37:1 - 14

Tanach blz. 1114

vertaler: Channa Kistemaker

*Commentaar: Alan Cooper, docent Joodse Studies aan het Jewish Theological Seminary in de
Verenigde Staten.*

Oorspronkelijke Engelse tekst: <http://www.jtsa.edu/the-last-day-of-passover>

Achtste dag Pesach

Van alle toegevoegde feestdagen die wij in de diaspora vieren (*jom tov sjeni sjel galoejot*) is de achtste dag Pesach wel de vervelendste. De tweede dag van Soekot voegt iets toe aan de feestvreugde, als het weer een beetje mee zit, en de tweede dag van Sjemini Atseret geeft ons de vreugde van Simchat Tora, een dag met een eigen feestelijk karakter. Zelfs de tweede seideravond heeft z'n mooie kanten, behalve misschien voor degenen die de maaltijd moeten voorbereiden en die achteraf de boel moeten opruimen. Maar de achtste dag Pesach? Genoeg ervan! Kom op met je pizza en je pasta. Waren we maar in Israël, waar we van de gezelligheid van Mimoena zouden kunnen genieten, met onze Marokkaanse burens. Als ik denk aan traditionele lekkernijen als *moefleta* en *zaban*, loopt het water me in de mond.

In haar beginjaren schafte de Reformbeweging de toegevoegde feestdagen af. De Rabbijnenconferentie van rabbijnen in Breslau in 1846 kwam tot de conclusie dat „voor dubbele feestdagen en een achtste dag Pesach, alsook de negende dag van het Loofhuttenfeest in onze tijd geen geldige reden meer bestaat”. Ongeveer 50 jaar geleden ontstond er binnen de Conservative (Masorti) beweging een discussie over het mogelijke afschaffen van de *jom tov sjeni*. Die discussie mondde in 1969 uit in een publicatie van drie responsa, goedgekeurd door de Halachische Commissie van de beweging. De soepelste van de drie, geschreven door de rabbijnen Philip Sigal en Abraham J. Ehrlich, *paskende* (gaf een rabbinaal oordeel, red.) dat het houden van *jom tov sjeni* (behalve in het geval van Rosj Hasjana) moest worden gezien als een *minhag* (min of meer dwingend gebruik, red.) en niet als een verplichting; de praktische invulling ervan werd overgelaten aan de rabbijnen van de afzonderlijke gemeenten. Omdat zij vonden dat de meningsverschillen voorbij waren en de praktische overwegingen en theoretische onderbouwingen met betrekking tot dit onderwerp geen hout meer sneden, stelden zij voor de toegevoegde feestdagen af te schaffen „om ruimte te bieden aan hen die er geen spirituele verrijking meer in vinden, en aan degenen die het vanwege socio-economische redenen ondoenlijk vinden om de tweede dag van een *jom tov* te houden”. Desalniettemin onderstreepten zij het belang van het houden ervan als „een uitdrukking van persoonlijke vroomheid”, een verzwaring (*choemra*) die een bron van zegen zou kunnen betekenen.

Waarom namen zo weinig Masorti kehillot het voorstel van Sigal en Ehrlich over, ondanks het feit dat er nu een toestemming om de achtste dag Pesach af te schaffen lag? Ik vermoed dat het kwam door een combinatie van de conservatieve (met een kleine letter c) neigingen van veel rabbijnen, de macht der gewoonte, de terughoudendheid om een eerbiedwaardige traditie los te laten en een weerstand om als 'te Reform' te worden gezien. Daarnaast was (en is) er in sommige gevallen misschien een positievere verklaring: mensen ontleen echt een spirituele verrijking aan de *jom tov*

sjeni in het algemeen en aan de achtste dag Pesach in het bijzonder. Ikzelf ervaar het in ieder geval zo, en dat is niet omdat ik zo van matzes houd.

Op de achtste dag Pesach laten veel Chassidim de teugels van de voedselbeperkingen die gelden voor de eerste zeven dagen Pesach al een klein beetje vieren en komen bovendien samen voor een bijzondere maaltijd, die *se'oadat masjiach* (feestmaal van/voor de Masjiach/messias) wordt genoemd. Die herinnert aan de seideravond met z'n matzes en z'n vier glazen wijn. Deze maaltijd, die al door de Baäl Sjem Tov zelf zou zijn ingesteld, is een mooie aanvulling op de haftara die wij op de achtste dag lezen (Jesjaja 10:32 - 12:6 [deze wordt in LJG Amsterdam op de zevende dag Pesach gelezen, red.], waarin wordt uitgezien naar de messiaanse tijd als een tijd van algehele vrede.

De eerste zeven dagen van Pesach verlopen volgens de echte tijd van de historische gebeurtenis: de vlucht uit Egypte op dag één tot en met het verdrinken van het Egyptische leger met zijn paarden en ruiters op dag zeven. Daarna brengt dag acht ons terug in het heden en richt ons op de toekomst. rabbin Yitzchak Schochet zegt hierover: „Zoals op de eerste dag de bevrijding uit de eerste ballingschap wordt gevierd, zo wordt op de laatste dag de toekomstige verlossing uit onze laatste toestand van ballingschap gevierd. Die twee zijn innig met elkaar verbonden, ze vormen begin en eind van hetzelfde proces, waarbij God tijdens de toekomstige verlossing wonderen zal verrichten 'als in de dagen van onze uittocht uit Egypte'(Micha 7:15).”

En wat voor een toekomst zal dat zijn! Het zal een tijdperk zijn dat wordt gekenmerkt door een totale verandering van de samenleving en van de natuur. De heerser zal, geïnspireerd door de geest van God, niet met geweld regeren, maar met „wijsheid en verstand, beraad en sterkte, kennis en ontzag voor de Ene” (Jesjaja 11:2) en hij zal „geringen richten met gerechtigheid” (Jesjaja 11:4). Dieren die vroeger roofdieren waren zullen vredig grazen, zij aan zij met hun voormalige prooi, en giftige slangen zullen geen dreiging meer vormen (Jesjaja 11:6-8). Deze dramatische verandering is niets minder dan een nieuwe Exodus: uit een wereld van oorlog en onderdrukking en lijden naar één die wordt gekenmerkt door goed bestuur, recht en vrede.

De achtste dag Pesach geeft ons de gelegenheid om onze aandacht te verleggen van het verleden naar de toekomst, en de haftara (die sommige Israëli's op Jom Haätsmaoet lezen) zet ons ertoe aan om ons een betere, veiligere en gezondere wereld voor te stellen en daarnaar te verlangen. Niettemin waarschuwt rabbijn Schochet ons: „Ons bewustzijn moet omgezet worden in handelen.” We kunnen niet zomaar werkeloos toezien en wachten tot gerechtigheid en vrede vanzelf ontstaan. We moeten ernaar streven, „met vertrouwen, niet verschrikt, want de Ene is [onze] kracht” (Jesjaja 12:2).